

Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в Република България за периода 2005-2008 г.

Националната стратегия е основен документ, който анализира състоянието и тенденциите в системата на физическото възпитание и спорта в Република България и създава рамката за нейното планомерно усъвършенстване, с оглед подобряване на здравето и физическото развитие на нацията. В нея са заложили основните приоритети в областта на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм. Стратегията е разработена при отчитане на важното значение на спорта, като социален феномен за развитието на съвременните обществени отношения и неговата роля за пълноценно интегриране на българската нация в семейството на европейските народи. Предстоящото присъединяване на България към Европейския съюз изисква синхронизиране на нормативната уредба в областта на физическото възпитание и спорта и въвеждане на ефективни механизми в управлението им, аналогични на тези в другите държави - членки на Съюза. Националната стратегия е в съответствие с актовете на ЮНЕСКО, Международния олимпийски комитет, Световната антидопингова агенция и други международни организации в тази област.

Националната стратегия съдържа целите, принципите за организация и дейностите за усъвършенстване на системата за физическото възпитание и спорта. Те са съобразени с традициите, новите социално-икономически условия и с тенденциите за развитие на спорта в европейските страни и в света.

Основните субекти, които следва да реализират тези дейности са органите на държавната власт, на местното самоуправление и спортните организации.

Националната стратегия изразява само основните насоки на националната политика в областта на физическото възпитание и спорта. Конкретните механизми и действия за реализацията на стратегията са доразвити и детайлизирани в Националната програма за развитие на физическото възпитание и спорта, в програмите на министерствата и ведомствата, участващи в провеждането на националната спортна политика и в програмите на отделните общини.

А. СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ

Физическото възпитание, спортът и социалният туризъм са част от социалните дейности в сферата на обществените отношения. При осъществяването им не се произвеждат, а се консумират материални блага, но въпреки това тяхното значение в съвременното общество непрекъснато нараства. Те спомагат за физическото възстановяване и подобряване здравето на нацията, компенсират увеличаващия се дисбаланс между физическия и умствен труд, играят важна роля за социалната интеграция на отделните граждани в обществото и за психофизическото изграждане на младите хора. Финансовите и материалните ресурси за осъществяване на тези дейности могат да бъдат осигурени от една ефективна пазарна икономика, която е генерирала свободни ресурси. В България вече има действаща пазарна икономика. Оттук насетне стои въпросът за постепенно увеличаване на средствата, които обществото, включително и държавата, заделя за физическото възпитание, спорта и социалния туризъм, както и за ефективното използване на тези средства. Трябва да се посочи, че грижите, които полагат в тази област органите на местната власт, са недостатъчни. Повечето общини имат приети програми за развитие и насърчаване на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм, но голяма част от тези програми не са обезпечени с достатъчно средства от общинските бюджети, нямат ясна финансова обосновка и липсва ефикасен контрол върху изпълнението им.

Положителна тенденция е нарастващата роля на частния бизнес, който увеличава инвестициите в спорта, включително в изграждането и модернизацията на спортни обекти и съоръжения. Подобрява се взаимодействието между обществен и частен сектор, но е необходимо да се предприемат допълнителни мерки за постигане на оптимален синхрон между тях. Това ще способства за по-голямо многообразие на спортовете и на по-добри условия за практикуването им от населението по места.

Физическото възпитание, спортът и социалният туризъм в съвременните условия са пряко свързани с наличието на развито гражданско общество. Това означава, че усилията на държавата и общините не са достатъчни, необходима е активна позиция и по-голяма инициативност от страна на отделните граждани и на спортните организации.

Държавата със съдействието на общините подпомага финансово и организационно развитието на спорта за учащите се. Необходимо е да се предприемат действия за по-добра координация между държавните и общинските органи и спортните организации при осигуряването на свободен достъп до спортни обекти за организирано спортуване на учениците през свободното им време. Физическото възпитание и спортът сред учениците и студентите трябва да се осъществява с по-голяма интензивност и разнообразие на формите, като не се ограничава само в рамките на задължителната учебна програма. Недостатъчен е броят на училищните и студентските спортни клубове. Съществува негативна тенденция за намаляване броя на участниците в Ученическите спортни игри. Студентският спортен календар е беден на прояви, като повечето висши училища не провеждат свои вътрешни първенства.

Детско - юношеският спорт извън училищата се развива при условията на децентрализация, като заниманията се провеждат в ученическите спортни школи, общинските детски комплекси и в спортните клубове. Намалява броят на децата, които активно се занимават с физически упражнения и спорт и проявите, които са включени в спортните им календари. Съществуващата в страната демографски срив ограничава спортната селекция при децата.

В спорта за високи постижения е налице тенденция за по-нататъшно професионализиране. Положителни ефекти от това са повишеният размер на инвестициите в областта на спорта, както и създаването на допълнителни възможности за житейска реализация на младите хора. Същевременно това налага по-детайлна

регламентация на отношенията в сферата на състезателните и трансферните права на спортистите, както и на реда за придобиване и признаване на правоспособност на спортно-педагогическите кадри.

Броят на действащите ни елитни спортисти намалява, като основната причина за това е липсата на попълнения от млади спортисти, които са с възможности за постигане на резултати и призови класирания на международни състезания. Намалява и броят на работещите в страната треньори с висока квалификация.

Материалното осигуряване на физическото възпитание и спорта е в пряка зависимост от състоянието на спортните обекти и съоръжения. В това отношение е налице безспорен напредък. Реконструирани са множество държавни и общински обекти с приоритетно значение за развитието на спорта, включително и Националният стадион "Васил Левски". Основният проблем в тази област към момента остава неизяснения правен статут на част от спортните обекти и съоръжения в страната, което възпрепятства привличането на допълнителни инвестиции. Положителни мерки за разрешаване на проблема се съдържат в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за физическото възпитание и спорта, внесен от Министерския съвет в XXXIX-то Народно събрание.

Б. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

- 1. Увеличаване броя на хората, практикуващи физически упражнения, спорт и социален туризъм.**
- 2. Утвърждаване на физическото възпитание и спорта, като средство за здравословен начин на живот на децата и младите хора.**
- 3. Запазване и издигане на спортния престиж на нацията.**
- 4. Разширяване и модернизирание на спортната база и приваждане на спортните обекти и съоръжения в съответствие с международните стандарти и изискванията на Европейския съюз.**
- 5. Увеличаване на източниците за финансиране развитието на физическото възпитание и спорта и осъществяване на ефективен контрол върху разходването на финансовите средства по предназначение.**

В. ДЕЙНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ

Стратегическите цели в областта на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм, заложили в Националната стратегия ще се реализират чрез следните дейности:

Дейности, обхващащи всички стратегически цели

1. Усъвършенстване на нормативната уредба в областта на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм и нейното синхронизиране със законодателството на страните от Европейския съюз. При тези изменения трябва да се акцентира върху:

- оптимизиране дейността и повишаване отговорността на субектите, участващи в системата за физическо възпитание и спорт

- въвеждане на данъчни и митнически облекчения, с оглед стимулиране на частните инвестиции в спорта;

2. Подобряване на оперативното взаимодействие между държавните и общинските органи, изпълняващи функции в областта на физическото възпитание и спорта и активизиране на сътрудничеството им със спортните организации.

Дейности за реализация на първа стратегическа цел

1. Финансово подпомагане от държавата и общините на дейностите на спортните организации в областта на спорта за всички и социалния туризъм и финансиране на свързани с тях проекти и значими прояви на национално и регионално ниво;

2. Финансово подпомагане от Министерството на младежта и спорта на организациите, развиващи спорт за хора с увреждания и в неравностойно положение. По този начин ще се повиши физическата активност на хората с увреждания, което ще способства за подобряване качеството им на живот и тяхната социална интеграция;

3. Увеличаване размера на средствата в общинските бюджети, предназначени за развитие на спорта за всички и социалния туризъм;

4. Създаване от общинските администрации на ефективни механизми за ползване на спортни обекти и съоръжения от граждани;

5. Изграждане на нови спортни и детски площадки. Модернизация и оборудване на съществуващите спортни и детски площадки и завишаване на контрола на общинските администрации за тяхното ползване по предназначение;

6. Обогащане на спортния календар на националните спортни организации и на спортните федерации с прояви в областта на спорта за всички и тяхното популяризиране с оглед привличане на максимален брой участници;

7. Оптимизиране дейността на Българския туристически съюз и другите организации, осъществяващи социален туризъм чрез разработване и изпълнение на програми за учащите се.

Дейности за реализация на втора стратегическа цел

1. Разширяване възможностите на училищните ръководства за избиране на видовете спорт изучавани от учениците съобразно техния интерес, квалификация на кадрите и наличната материална база при спазване на държавните образователни изисквания;
2. Увеличаване броя на училищните спортни клубове с оглед подобряване на училищната спортна дейност;
3. Разработване и прилагане на механизми за мониторинг, анализ и оценка на физическата дееспособност на учащите се;
4. Подпомагане развитието на таланти деца и юноши в областта на спорта;
5. Увеличаване броя на учениците, участващи в Ученическите игри;
6. Оптимизиране броя и вида на спортовете, включени в часовете по спортна подготовка в спортните училища;
7. Методическо подпомагане от Министерството на образованието и науката на висшите училища за изграждане на студентски спортни клубове.
8. Предприемане от общините на действия за обособяване на нови ученически спортни школи и развиване в тях на спортове, съобразени с наличната материална база и спортно – педагогическите кадри;
9. Разработване и прилагане от спортните федерации на дългосрочни програми за развитие на детско – юношеския спорт;
10. Създаване на детски спортни школи към спортните клубове с оглед увеличаване броя на активно спортуващите деца.

Дейности за реализация на трета стратегическа цел

1. Разработване от Министерството на младежта и спорта на система от критерии и показатели за оценка на развитието на спортовете и определяне на тези от тях, които имат приоритетно значение за Република България;
2. Организационно и техническо усъвършенстване на системата за допингов контрол;
3. Оптимизиране на методиките за диагностика и оценка на функционалното състояние и психическите качества на висококвалифицираните спортисти с оглед контрол и подобряване ефективността на тренировъчния процес;
4. Разработване на механизми за стабилизиране и разширяване на ресурса от висококвалифицирани треньори, като им се създадат оптимални условия за работа в страната;
5. Подобряване на работата с младите спортисти доказали възможности за спортно развитие, с оглед повишаване на тяхната конкурентноспособност и включването им в националните отбори;
6. Усъвършенстване на методите и средствата за централизирана подготовка на спортистите, включени в националните отбори, като се спазва принципа при равни тренировъчни условия да се предпочитат българските спортни бази.

Дейности за реализация на четвърта стратегическа цел

1. Повишаване размера на средствата, които държавата и общините предоставят за изграждане, експлоатация и модернизация на спортни обекти и съоръжения и обекти за социален туризъм. Държавните инвестиции трябва да бъдат приоритетно насочени към изграждане и реконструкция на специализирани и модерно оборудвани спортни обекти и съоръжения за практикуване на спортове, включени в програмата на Международния олимпийски комитет за провеждане на зимните олимпийски игри Турин 2006г. и летните олимпийски игри Пекин 2008 г. Общинските инвестиции следва да бъдат съобразени с традициите и кадровия ресурс на спорта в населеното място;
2. Създаване на условия за ползването на спортни обекти и съоръжения от всички граждани, включително от хората с увреждания.
3. Подобряване мениджмънта на спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм. За това е необходимо да се въведат по-гъвкави форми за тяхното ползване и управление, като държавата се освободи от несвойствените си задължения, запазвайки само координиращи и контролни функции.
4. Усъвършенстване на механизмите за контрол при използване на спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм съобразно тяхното предназначение.

Дейности за реализация на пета стратегическа цел

1. Предприемане на действия за устойчивост при финансирането на дейностите в областта на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм, определяне на ясни параметри и по-добра целенасоченост на средствата.
2. Предприемане на действия за увеличаване на допълнителните източници на средства, извън рамките на бюджетните кредити от Републиканския бюджет.
3. Създаване на възможности и предпоставки за концентрирано използване на наличните ресурси, с оглед тяхното ефективно въздействие.
4. Ангажиране и активно включване на всички субекти от националната система за физическо възпитание и спорт в процеса на нейното финансово осигуряване.
5. Повишаване ефективността на надзора, осъществяван от Министерството на младежта и спорта, върху дейността и начина на отчитане на разходваните от спортните организации държавни и общински финансови средства.

Стратегическите цели и дейностите, заложи в Националната стратегия, ще бъдат реализирани чрез Национална програма за развитие на физическото възпитание и спорт в Република България за периода 2005-2008г., приета от Министерския съвет.